

MERKEZİ KAYIT KURULUŞU A.Ş. MERKEZİ KAYDI SİSTEM İŞ VE BİLİŞİM UYGULAMA İLKE VE KURALLARI YÖNERGESİ

A. GENEL İLKELER

MADDE/ MEVCUT İÇERİK	GÜNCELLEME/YENİ
21. MKS, resmi tatil ve hafta sonu (Cumartesi, Pazar) dışında normal çalışma iş günlerinde, 8:30- 21:00, yarım zamanlı çalışma iş günlerinde, 8:30-16:00 saatleri arasında üye bağlantılarına açıktır. Kurumsal entegrasyon servisleri ile gerçekleştirilen hareket kaydı oluşturmayan işlemler için ilgili sistem saatleri, resmi tatil ve hafta sonu dahil 01:00-23:00 arasındadır. Lisanslı depo, yetkili sınıflandırıcı ve yatırım kuruluşu üyelerin ELÜS işlemleri için MKS uygulamasına erişim süreleri tüm bağlantı yöntemleri için haftanın 7 günü (resmi tatiller dahil) 01:00-23:00 arasındadır. Çalışma saatlerinin değiştirilmesi halinde uygun araçlarla üyelere genel duyuru yapılır.	21. MKS, resmi tatil ve hafta sonu (Cumartesi, Pazar) dışında normal çalışma iş günlerinde, 8:30- 21:00, yarım zamanlı çalışma iş günlerinde, 8:30-16:00 saatleri arasında üye bağlantılarına açıktır. Kurumsal entegrasyon servisleri ile gerçekleştirilen hareket kaydı oluşturmayan işlemler için ilgili sistem saatleri, resmi tatil ve hafta sonu dahil 01:00-23:00 arasındadır. Lisanslı depo, yetkili sınıflandırıcı ve yatırım kuruluşu üyelerin ELÜS işlemleri için MKS uygulamasına erişim süreleri tüm bağlantı yöntemleri için haftanın 7 günü (resmi tatiller dahil) 01:00-23:00 arasındadır. TÜRİB de gerçekleşecek işlemlere yönelik olarak MKS uygulamasında üyeler tarafından kullanılacak ELÜS işlemleri online entegrasyon servisleri için çalışma saatleri hafta içi 07:30-21:00—arasındadır. Çalışma saatlerinin değiştirilmesi halinde uygun araçlarla üyelere genel duyuru yapılır.

E. YATIRIMCI HESAPLARI VE HESAP AÇILIŞ İŞLEMLERİNE İLİŞKİN İLKELER

E.1- Alt Hesap Kodu Alt Hesap Açık Adı Alt Hesap Kullanım Amacı

TBBL Türkiye Ürün Borsası Blokaj Alt Hesabı : Türkiye Ürün İhtisas Borsası tarafından bildirilen ELÜS satış işlemi nedeniyle takas süresine kadar ELÜS'ün blokelenmesi için kullanılan alt hesaptır.

~~**TBBL Türkiye Ürün Borsası Blokaj Alt Hesabı :** Türkiye Ürün İhtisas Borsası tarafından bildirilen ELÜS satış işlemi nedeniyle takas süresine kadar ELÜS'ün blokelenmesi için kullanılan alt hesaptır.~~

UPBL Üye Net Takas TÜRİB Blokaj Alt Hesabı: TÜRİB'in Kuruluşumuza bildirdiği üye net takas işlemleri için ELÜS'lerin bloke edilmesi amacıyla kullanılan alt hesaptır.

SPBL Sözleşme Bazında Takas TÜRİB Blokaj Alt Hesabı: TÜRİB'in Kuruluşumuza bildirdiği sözleşme bazında takas işlemleri için ELÜS'lerin bloke edilmesi amacıyla kullanılan alt hesaptır.

E.2- Sistemde Kullanılacak Operasyonel Hesaplar

Ürün Piyasası Takas Havuz Hesabı-UPAKTAH (59 Sınıflı): ELÜS Takas işlemlerinin tamamlanması amacıyla kullanılan havuz hesaplarıdır. Üye kodu tanımlandığında otomatik olarak açılır.

Ürün Piyasası Temerrüt Havuz Hesabı-UPTEMHES (60 Sınıflı): Ürün Piyasası Aracı Kurumu (ÜPAK) ve Yatırım Kuruluşu (Sermaye Piyasası Aracı Kurum--SPAK) nezdinde ELÜS takas temerrütlerini

	<u>sonuçlandırmak amacıyla kullanılan hesaplardır. Üye kodu tanımlandığında otomatik olarak açılır.</u> <u>Ürün Piyasası Hata Portföy Hesabı-UPHATAP (61 Sınıflı):</u> <u>ELÜS</u> <u>Takas sürecinde MKK sisteminde tanımsız ve işlemsiz durumda olan hesaplarla ilgili alım-satım işlem sonuçlarının yansıtıldığı havuz hesabıdır. Üye kodu tanımlandığında otomatik olarak açılır.</u> <u>Takas Havuz Hesabı-TTTAH (62 Sınıflı):</u> <u>Üye Net Takas sürecini sonuçlandırmak amacıyla MKS’de Takasbank (TVS) üyesi nezdinde otomatik tanımlanan havuz hesabıdır.</u> <u>Takas Temerrüt Havuz Hesabı-TTTEH (63 Sınıflı):</u> <u>Takas işlemlerinin sonuçlanmadığı durumda, Takasbank tarafından temerrüt sürecini yönetmek üzere takas saati sonrası Takasbank tarafından ELÜS’lerin aktarıldığı havuz hesabıdır.</u> <u>Sözleşme Bazında Takas Havuz Hesabı-BBTAH (64 Sınıflı):</u> <u>Takasbank’ın Sözleşme bazında ELÜS takas sürecini sonuçlandırmak amacıyla MKS’de Takasbank (TVS) üyesi nezdinde otomatik tanımlanan havuz hesabıdır.</u>
--	---

S. ELEKTRONİK ÜRÜN SENEDİ (ELÜS) İŞLEMLERİ

3. MKS'de kullanılmakta olan mevcut hesap yapısı ELÜS'ler için de kullanılacak olup, bu hesaplara ilaveten lisanslı depo işletmeleri için havuz niteliğinde LDH hesabı ELÜS iptal süreci ile bağlantılı olarak kullanılacak "USBL – Ürün Senedi Blokaj" alt hesabı, Türkiye Ürün İhtisas Borsası'nda (TÜRİB) verilen satış emrine istinaden ELÜS'ün blokelenmesi için kullanılan "ELUS TÜRİB Bakiye Teyit Blokaj Alt Hesabı" ve TÜRİB tarafından bildirilen ELÜS satış işlemi nedeniyle takas süresine kadar ELÜS'ün blokelenmesi için kullanılan "Türkiye Ürün Borsası Blokaj Alt Hesabı" otomatik olarak açılır.

3. MKS'de kullanılmakta olan mevcut hesap yapısı ELÜS'ler için de kullanılacak olup, bu hesaplara ilaveten lisanslı depo işletmeleri için havuz niteliğinde LDH ([Lisanslı Depo Havuz Hesabı](#)), ~~hesabı~~ ELÜS iptal süreci ile bağlantılı olarak kullanılacak "USBL – [Elektronik](#) Ürün Senedi Blokaj" alt hesabı, Türkiye Ürün İhtisas Borsası'nda (TÜRİB) verilen satış emrine istinaden ELÜS'ün bloke ~~edilmesi~~ için kullanılan "ELÜS TÜRİB Bakiye Teyit Blokaj Alt Hesabı" ve [TÜRİB'in Kuruluşumuza bildirdiği sözleşme türleri kapsamında \(Üye bazında net takas/ Sözleşme bazında takas\)](#) "UPBL - Üye Net Takas TÜRİB Blokaj Alt Hesabı", "SPBL - Sözleşme Bazında Takas TÜRİB Blokaj Alt Hesabı", ve üye bazında borç kapama işlemi için kullanılan "UPAKTAH - Ürün Piyasası Takas Havuz Hesabı ", MKS'ye tanımlanmamış yada hesabın durumu "normal işlem yapabilir" dışında olan mudi hesaplarıyla ilgili ELÜS alacak dağıtım işlemi için kullanılacak olan "UPHATAP - Ürün Piyasası Hata Portföy Hesabı", temerrüt sürecini sonuçlandırmak için "UPTMHES - Ürün Piyasası Temerrüt Havuz Hesabı" ~~TÜRİB tarafından bildirilen ELÜS satış işlemi nedeniyle takas süresine kadar ELÜS'ün blokelenmesi için kullanılan "Türkiye Ürün Borsası Blokaj Alt Hesabı"~~ otomatik olarak açılır.

8. ELÜS'lerin Bakanlıkça yetkilendirilen TÜRİB gerçekleştirilen alım satım işlemleri ve bunlara ilişkin takas süreci TÜRİB'in düzenlemeleri doğrultusunda gerçekleştirilir.

Uygulamada;

- MKS'de mudi hesaplarında bulunan işlem gören ELÜS bakiyeleri, üye, hesap ve sicil no bazında TÜRİB'e bildirilir • TÜRİB'e iletilen satış emrine istinaden mudinin hesabındaki satış emri kadar bakiye ELÜS TÜRİB Bakiye Teyit Blokaj Alt Hesabına aktarılır. Mudinin satış emrini iptal etmesi halinde blokaj iptali gerçekleştirilerek bakiye, Serbest alt hesaba aktarılır. TÜRİB'de işlemlerin tamamlanmasından sonra satış işlemlerini MKK'ya iletir. MKK nezdinde satışa konu ELÜS'ler Türkiye Ürün Borsası Blokaj Alt Hesabına aktarılır.
- MKK tarafından ilgili ELÜS ler için depo gün sayısı bilgisi TÜRİB'e bildirilir.
- Takas işlemleri, takas kurumu tarafından iletilen bilgiler kapsamında mudi hesaplarına yansıtılır.
- Takas işlemi gerçekleşmeyen ve bloke alt hesabında bulunan ELÜS bakiyeleri gün sonunda mudinin SERB alt hesabına aktarılır.
- Mudiler tarafından TÜRİB'de satın alınan ELÜS'lerin Düzenleyiciler tarafından alınan karar kapsamında, TÜRİB'de satışının söz konusu olmadığı durumlarda (örneğin, tahsisli işlemler), ilgili ELÜS ek tanım bilgilerinin MKK tarafından KZ olarak dönüşümü sağlanır. Bu kapsamda işleme konu ELÜSler için, TÜRİB tarafından; üye, hesap,

S.3- ELÜS – ALIM SATIM İŞLEMLERİ

~~8.~~ ELÜS'lerin alım satım işlemleri Bakanlıkça yetkilendirilen TÜRİB nezdinde gerçekleştiril~~mekte olup en alım satım işlemleri ve~~ bunlara ilişkin takas süreci TÜRİB'in düzenlemeleri doğrultusunda gerçekleştirilir.

Uygulamada;

1. ELÜS takası aynı gün sonuçlanır (T+0).

• ~~2.~~ MKS'de mudi hesaplarında bulunan ~~işlem gören~~ ELÜS bakiyeleri, üye, hesap, alt hesap, ISIN, ek tanım, kimlik no ve sicil no bazında TÜRİB'e bildirilir

• ~~3.~~ TÜRİB'de gerçekleşecek ~~iletile~~ satış işleminde emrine istinaden mudinin hesabındaki satış emri kadar bakiye nin bloke edilmesi gerekli olup "ELTB-ELÜS TÜRİB Bakiye Teyit Blokaj Alt Hesabı"na aktarımı, hesabın bulunduğu ELÜS saklama yetkisi olan üye Ürün Piyasası Aracı Kurumu (ÜPAK) ve/veya Yatırım Kuruluşu tarafından online entegrasyon uygulaması servisi olan "SPOT Piyasa Blokaj Koyma (NewSptBlockage) Servisi" ile gerçekleştirilir.

4. TÜRİB tarafında sözleşme eşleşmeden m ~~M~~udinin satış emrini iptal etmesi ya da satış olmaması durumunda ELTB blokaj alt hesabındaki bakiyenin halinde blokaj iptali, yine mudinin hesabının bulunduğu üye tarafından "SPOT Piyasa Blokaj Kaldırma (CancelSptBlockage) Servisi" ile SERB alt hesaba aktarımı şeklinde sağlanır.

~~-gerçekleştirilerek bakiye, Serbest alt hesaba aktarılır.~~

ISIN, bakiye bilgisi MKK'ya iletilir. "KZ" ek tanımla izlenen ELÜS'ler, takas işlemi dışında işlemlere konu olabilir. Söz konusu ELÜS'lerin teminata konu olması ve yatırım kuruluşu alacağının teminattan karşılanması durumunda, ilgili yatırım kuruluşunun MKK'ya yazılı talebi çerçevesinde "KZ" ek tanımlı ELÜS'ler "A" ek tanıma dönüştürülür ve TÜRİB'de işleme konu olması sağlanır.

5. Satışa konu ELÜS'lerin depo gün sayısı bilgileri, TÜRİB tarafından iletilecek sorgu ile MKK tarafından TÜRİB'e bildirilir ve ELTB'de bulunan bakiye, iletilen sözleşmelerde belirtilen bilgiler kapsamında net takas işlemleri için UPBL alt hesabına; sözleşme bazında takas işlemleri için SPBL alt hesabına aktarılır. Üyeler tarafından bu alt hesaplara transfer yapılamaz. TÜRİB tarafından Kuruluşumuza iletilen sözleşme iptalinde ise mudinin UPBL veya SPBL alt hesabında bulunan ELÜS bakiyesi, mudinin ELTB alt hesabına ilgili depo gün sayısı ile aynen aktarılır.

~~TÜRİB'de işlemlerin tamamlanmasından sonra satış işlemlerini MKK'ya iletir. MKK nezdinde satışa konu ELÜS'ler Türkiye Ürün Borsası Blokaç Alt Hesabına aktarılır.~~

~~• MKK tarafından ilgili ELÜS ler için depo gün sayısı bilgisi TÜRİB'e bildirilir.~~

~~• 6. Takas işlemlerinin, sağlanması amacıyla ilgili talimatlar, takas kurumu tarafından mudi hesap bilgileri detayında iletilen bilgiler kapsamında mudi hesaplarında hareket sağlayacak şekilde oluşturulur. takas kurumu tarafından iletilen bilgiler kapsamında mudi hesaplarına yansıtılır.~~

7. Üye Bazında Netleştirilmiş Takas Süreci;

- Satış işleminde; satışa konu bloke bakiye, borç kapatmak üzere öncelikle üyenin UPAKTAH hesabına, sonrasında Takasbank'ın (TVS) TTTAH hesabına otomatik süreçlerle aktarılır.

- Alış işleminde; Takasbank tarafından alacak dağıtım mesajı iletildiğinde ise TVS'nin TTTAH hesabından alacaklı üyenin öncelikle UPAKTAH hesabına akabinde mudinin SERB alt hesabına otomatik olarak talimat öncelik sırası baz alınarak aktarılır.
- Takas işlemi gerçekleşmeyen ve bloke alt hesapta bulunan ELÜS bakiyeleri gün sonunda mudinin SERB alt hesabına aktarılır.
- Kurum dışı borçlara ait talimatların önceliği bulunduğundan, Kurum dışı borçlar kapandıktan sonra Kurum içi alacaklar otomatik olarak aktarılır.

8. Sözleşme Bazında Takas Süreci;

- Takasbank tarafından netleştirme işlemi yapılmadan iki üye arasında sözleşmede bildirilen hesaplar arasında sözleşme bazında doğrudan ELÜS takası gerçekleştirilir.
- Süreçte, ilgili üye mudi hesabı SPBL alt hesabındaki bakiyesi, önce TVS'nin BBTAH hesabına, sonrasında mudinin SERB alt hesabına otomatik olarak aktarılır.
- Mudi hesabının bulunmaması durumunda sözleşme bazında talimat kaydı oluşturulamadığından temerrüt esasları kapsamında hareket edilir.

9. Hesap durumu "Normal İşlem Yapabilir" dışındaki hesaplar için ve veya MKK nezdinde tanımlanmamış bir hesap için ELÜS alacak dağıtımı var ise ilgili alacaklar MKS'de Ürün Piyasası Aracı Kurum ve Yatırım

	<u>Kuruluşları için oluşturulan UPHATAP hesabına aktarılır. Bu durumda üyeler tarafından aynı gün içerisinde hesapların normal işlem yapılabilir duruma getirilerek ilgili bakiyenin mudi hesabına kıymet transfer uygulaması ile aktarılması sağlanır. Uygulamada transfere konu bakiyenin depo gün sayıları takibinde ilk giren ilk çıkar (FİFO) yöntemi uygulanır.</u> <u>10. ELÜS takas yükümlülükleri ile UPHATAP hesabına aktarım kapsamındaki kayıtlar; MKS’de yer alan raporlardan izlenir.</u> <u>11. TÜRİB tarafından, alım satım süreci içerisinde lisanslı depo kira ücretlerinin tahsilatının sağlanması amacıyla tutarlar hesaplandığından TÜRİB’e bildirilen ürün bakiyelerine ilişkin depo gün sayısı bilgisi MKK nezdinde azaltılır. İlgili süreç sonrasında takas sonuçlanıncaya kadar uygulanacak haciz ve veya hukuki uygulamalar kapsamında bakiyenin farklı alt hesaba aktarılması durumunda mevcut hesaplamlarda karışıklıklar olacağından ilgili hesaba (UPBL ve/ veya SPBL) tekrar ürün transferi mümkün olmayacak ve temerrüt süreci uygulanacaktır.</u> <u>12. Kurum içi temerrüt süreci üyeler tarafından yönetilecek olup Kurum dışı temerrüt süreci Takasbank tarafından yönlendirilecektir. MKS’de ilgili süreçte kullanılmak üzere MKK tarafından oluşturulan; TVS’nin TTTEH hesabı, ÜPAK ve SPAK’ların UPTMHES hesapları kullanılır. Takas saati içerisinde takasın tamamlanmaması nedeniyle TVS’nin TTTAH hesabındaki ELÜS bakiyesi, Takasbank tarafından iletilecek bildirim ile önce TTTEH hesabına, ardından alacaklı üyenin UPTMHES hesabına</u>
--	--

	aktarılabacaktır. İlgili üye UPTEMHES hesabındaki ELÜS'ü alacaklı mudi hesabına "Kıymet Transfer" modülü ile aktarır. • Takas işlemi gerçekleşmeyen ve bloke alt hesabında bulunan ELÜS bakiyeleri gün sonunda mudinin SERB alt hesabına aktarılır. • 13. Mudiler tarafından TÜRİB'de satın alınan ELÜS'lerin Düzenleyiciler tarafından alınan karar kapsamında, TÜRİB'de satışının söz konusu olmadığı durumlarda (örneğin, tahsisli işlemler), ilgili ELÜS ek tanım bilgilerinin MKK tarafından KZ olarak dönüşümü sağlanır. Uygulamada, mudi hesabının bulunduğu üye tarafından "Satış Kısıt Koyma (salesRestriction) Servisi" ile takasın gerçekleştiği gün hesaba geçen ELÜS ek tanımının "KZ" ek tanıma dönüşümü sağlanır.Bu kapsamda işleme konu ELÜSler için, TÜRİB tarafından; üye, hesap, ISIN, bakiye bilgisi MKK'ya iletilir. KZ" dönüşümü yapılacak ELÜS verisi TÜRİB'de ilgili üyenin işlemci üye sıfatındaki ÜPAK üyesi tarafından üyeye bildirilir. "KZ" ek tanımla izlenen ELÜS'ler, takas işlemi dışında işlemlere konu olabilir. Söz konusu ELÜS'lerin teminata konu olması ve yatırım kuruluşu alacağının teminattan karşılanması durumunda, söz konusu ELÜS'lerin "A" ek tanıma dönüştürülmesi ilgili yatırım kuruluşunun MKK'ya yazılı olarak bildirdiği gereklilik kapsamında düzenleyici uygun görüşü ile sağlanabilir. yazılı talebi çerçevesinde "KZ" ek tanımlı ELÜS'ler "A" ek tanıma dönüştürülür ve TÜRİB'de işleme konu olması sağlanır. Üyelerimiz tarafından sehven ELÜS'ün ek tanımının "KZ"ye dönüştürülmesi durumunda satış kısıtının kaldırılmasına ilişkin talebin
--	--

	<u>yazılı olarak Kuruluşumuza bildirilmesi gerekmekte olup, "KZ" ek tanımdan "A" ek tanıma dönüşümü MKK tarafından gerçekleştirilir. Satış kısıtı işlemlerinde ELÜS depo gün sayıları takibinde, son giren ilk çıkar (LİFO) yöntemi uygulanır.</u> <u>14. Gün sonunda sistem tarafından UPBL ve SPBL alt hesapta kalan ELÜS bakiyeleri depo gün sayıları sıfırlanarak, ELTB alt hesapta kalan ELÜS bakiyeleri ise mevcut depo gün sayıları ile ilgili hesabın SERB alt hesabına aktarılır.</u> <u>15. 25.05.2022 tarih ve 31846 nolu Resmi Gazete'de yayınlanan "Elektronik Ürün Senedi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik"te TÜRİB'in tabi olduğu aracılık faaliyetleri ve üyelik düzenlemeleri çerçevesinde üyelik yetkisi verilen kurumların aracılık yapmaya başladığı tarihten itibaren "ELÜS İşlem Sonuç Belgesi" üretileceği ve söz konusu belgenin TÜRİB üyeleri tarafından oluşturulacağı belirtilmiş olup Kuruluşumuz tarafından ELÜS alım satım belgesi üretilmez. Lisanslı depoların fatura düzenlemesine yönelik olarak yapılan ELÜS alım satım işlemlerine ait raporlama, TÜRİB üyeleri tarafından düzenlenerek lisanslı depolar ile paylaşılır.</u>
--	--